

sestva iz njegovih rok, radi uživajo plod njegove umne zakonodaje; na skrivnem pa se vežejo z Anglijo, ščujejo narod zoper cesarja.

Brezumna ljubezen mladeničeva, ki se ni ohladila v letih preziranja — vdanost tlačana branita Napoleonovemu podložniku, da nastopi zoper lastno ženo, brani mu ljubezen do Mabelle. Neznosno stanje! Da se vrne res Bourbon — vrgla bi Armande verige tega zakona od sebe... Pove Mabelli, da ni maš pravice do nje, ker ni tvoj otrok. Sam ostaneš, Martin... Morda ti postreže gospa markiza tudi z ječo, z guillotino. In kajne, Martin — tedaj umrješ rad? Če ugasne Franciji luč svobode, če ti utone edina zvezda — Mabelle! Zdaj te ljubi. A da izve!... Nič ne ve doslej Mabelle o očetovi smrti. Strog molk je zapovedal Manoni, sama si ga je naložila Armande, da ne kali sreče detinskih let svoje ljubljene. Nič ne ve o strahoti ječe v koncieržeriji. Usmiljena roka je izbrisala otroku mučne spomine. Mabelle občuduje Napoleona, ljubi svojega očima, občuje ljubeznivo s prostakom. Otrok revolucije ne pozna razlike stanu. Toda — ali se utaji materinih dedov kri v hčerki? Kadar razodene Armande Mabelli prošlost, kadar obude materine solze spomin, ponos? Kaj niso plemičem prirojena taka čuvstva? Mabelle ni vzrastla v aristokratskem salonu, ob njeni zibeli je zvenela marseljeza, je svetil plamen gorečega gradu. Vendar je vsaka njena kretnja, beseda in hoja aristokratska, njeno lice je lepo kot je bilo prababice na sliki v gradu d'Auxerre, kot je materino. Bi se li upal kmet tlačan bližati se Mabelli? Še on, njen oče, se ne upa objeti plemenite pastorko — kakor ni objel še nikdar markize de Villeneuve. Zdi se mu, kadar gleda pastorko, da je to njena mati — Armande d'Auxerre. Taka je hodila med zlatim klasjem... Rožnata, košata je bila Armandina obleka takrat... Objest ji je razžarila obraz. A kratka je bila mladostna sreča Armandina. Da bi bila trajnejša Mabellina! Varoval jo bom. Največjo srečo

žene, ono, po kateri hrepenim tudi sam — srečo ljubezni, naj okusi. Ne prodaš, ne oddaš je, markiza! Kogar bo ljubila, tistega naj vzame in če bi bil preprost kmet. Nikdar naj ne deli Mabelle materine, Martinove usode... Če bo ljubila Andriana, ne bo ji branil... Zdaj ni več čas za zveze po stanu, zdaj je čas svobode srca, prosto bo volil otrok revolucije.

Trpko stisne Martin izrazita usta, vrže kvarto. „Kralj!“ „Dama!“ zakliče Andrian. „Mariage!“ Callot. Štejejo franke na mizi. Louis de Regipont si popravi čemerno ovratnik. Kaj koristi njemu, da jezdari na Prem? Ostani doma, Louis, sadi lipe pod Sovičem, računi in piši... Črn si, neznaten, Andrian je lep.

Mariage! hrupen smeh spremlja to besedo, udari skoz vrata. Visoka postava, ki sloni ob oknu druge sobe, se zgane. Mariage! Kaj se smeje! In Martin tudi... Porogljivo buči njegov smeh do nje. Mariage! Ne boš možil Martin Moussage vnukinje grofa d'Auxerre, ne! Vrne se kralj — Mabelle je dedinja očetove in dedove zapuščine. Mabelle je bogata. Na zlate kodre ji položim bleščeč venec, knežji venec. Mabelle bo sijala na kraljevem dvoru... Sijaj, čast bosta Mabelli nadomestilo za prazna leta mladosti. Armande pritisne vroče čelo na šipó. Zdi se ji, da jo vpraša bučeči vihar: Prazna leta? Kaj ne uživa ljubezni svoje matere, nežne skrbi Martinove? Tlačanovo! Haha! Ponujal ti je nekdanj venec rdečih rož — zakaj si ga pomendrala, Armande? Morda bi bila uživala srečo... Ob tlačanu? O vihre šumne, nagle, ne vzbujajte preteklosti, ne kličite bojov prihodnosti...

Mariage! Zopet... In Martinov bučen smeh. Ne boš možil moje hčere, tlačan! — Tresóče roke odpre naglo vrata. Objokana, nežne črte razdejjane kot cvetna greda po viharju, stoji črno oblečena žena na pragu, roke ji cefrajo batistasto rutico. „Mabelle!“ kličejo njena usta in oči. „Mama! Moja mama!“ skoči hčerka k njej. Tesno se objameta. Martin stisne ustni.

(Dalje.)

